

Joanna Nowak

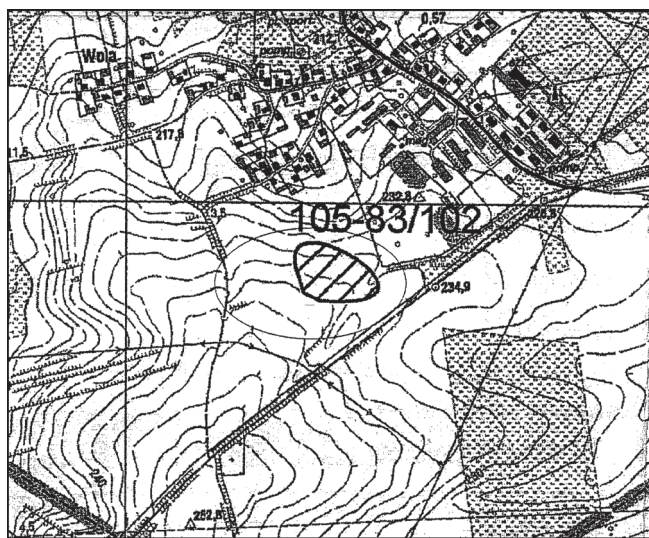
Jama kultury mierzanowickiej z osady wielokulturowej w Zamiechowie, stan. 9, pow. Jarosław

Mierzanowice Culture's feature from Zamiechów, site 9 in Jarosław district

This paper is concentrate on the Mierzanowice Culture's trapeze-shaped feature detected during rescue excavations in 2010. In the beginning of the article the author presents Zamiechów 9 site's location and in further parts analysis of pottery from feature No. 2048 (T-shaped). The most important problem here is chronology of this T-shaped feature in context whit pottery from Mierzanowice Culture's settlement from Iwanowice-Babia Góra site.

KEY WORDS: Mierzanowice Culture, Early Bronze Age, pottery, chronology, trapez-shaped feature

WSTĘP

Ryc. 1. Zamiechów, stan. 9, pow. Jarosław, woj. podkarpackie. Lokalizacja stanowiska (obszar ukośnie zakreskowany)

Abb. 1. Zamiechów, Fst. 9, Kr. Jarosław, Woj. Karpatenvorland. Lokalisierung der Fundstelle (quer schraffierte Fläche)

Wielokulturowe stanowisko Zamiechów 9 (obszar AZP 105-83; nr stanowiska 102) zostało odkryte w trakcie badań

powierzchniowych prowadzonych przez S. Kadrowa w roku 1991, a następnie potwierdzone przez A. Kostka i W. Poradyłę. W wyniku badań powierzchniowych przeprowadzonych wzdłuż trasy autostady A4 zostało ono zweryfikowane. Następnie, w związku z zagrożeniem wynikającym z budowy odcinka autostrady A4 między Przeworskiem, a Korczową, w 2010 roku przeprowadzono tam ratownicze badania wykopaliskowe.

Stanowisko usytuowane jest na niezbyt silnie eksponowanej terasie nadzalewowej Sanu. Podłoże glebowe stanowią tam utwory lessowe (ryc. 1).

W wyniku badań ratowniczych, przeprowadzonych w 2010 roku pod kierunkiem K. Ormiana, zbadano obszar 2,85 ha. Na tym obszarze zarejestrowano obiekt o numerze 2048, zawierający materiał ceramiczny kultury mierzanowickiej. Znajdował się on w południowo-zachodniej części stanowiska.

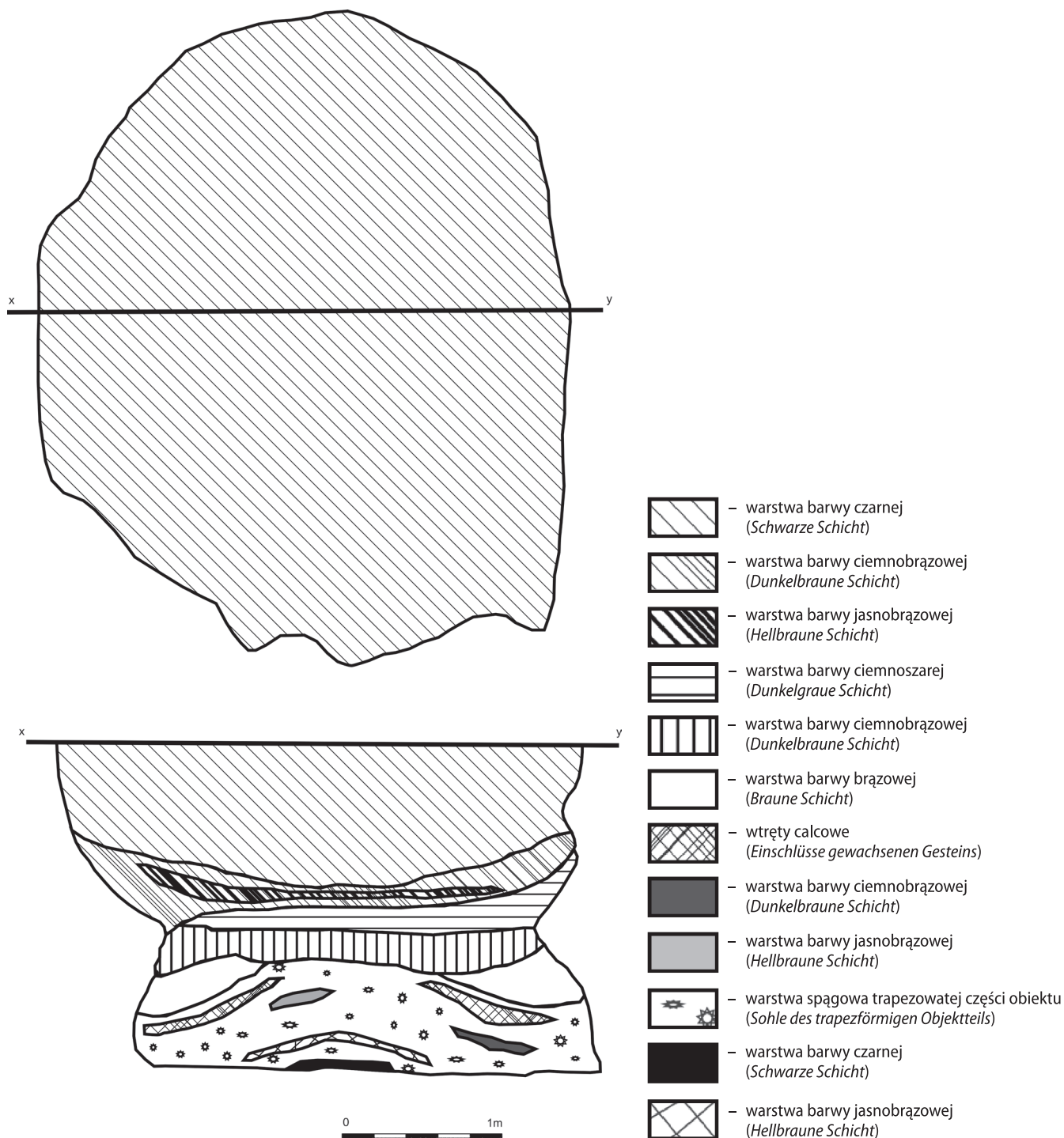
Niniejszy artykuł ma na celu przedstawienie wspomnianego obiektu oraz zawartego w nim materiału ceramicznego. W związku z tym szczegółowo opisana zostanie stratygrafia obiektu, a także, technologia, morfologia oraz ornamentyka i chronologia fragmentów naczyń kultury mierzanowickiej, a także ich rozmieszczenie.

Opis, zarówno materiału ceramicznego, jak i samej jamy zostanie dokonany według kryteriów opracowanych przez S. Kadrowa dla stanowiska Iwanowice-Babia Góra (1991).

OPIS OBIEKTU 2048

Strop jamy 2048 zarejestrowano na poziomie 50 cm od stropu humusu. Na tym poziomie miał on owalny kształt o wymiarach 4,06 × 3,3 m i wyraźnie odcinał się od calca. Po wyznaczeniu cięcia profilowego na linii NE-SW, które podzieliło

jamę na dwie części: A i B, eksplorację przeprowadzono warstwami o miąższości 10 cm, zaś dokumentację fotograficzną i rysunkową wykonywano co 20 cm.

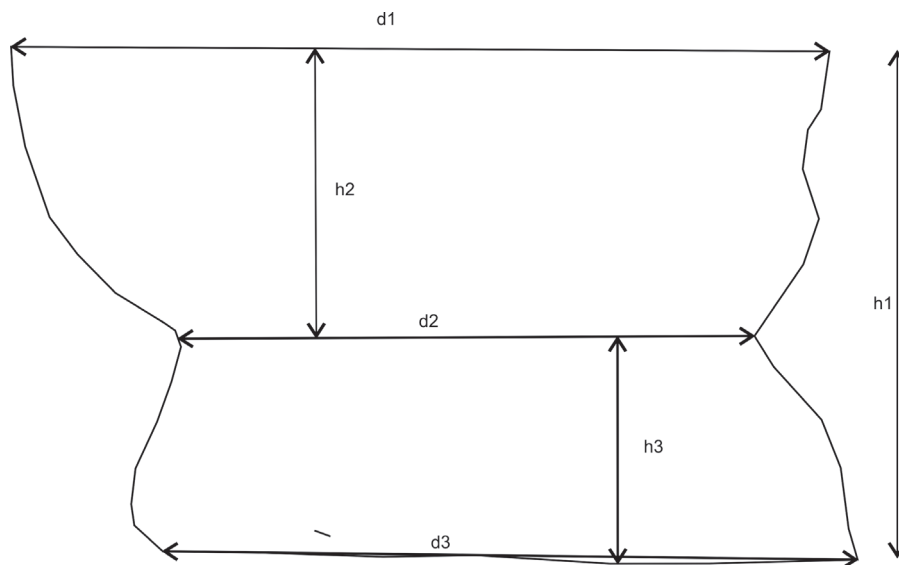

Ryc. 2. Zamiechów, stan. 9, pow. Jarosław, woj. podkarpackie. Opis uwarstwienia jamy 2048
 Abb. 2. Grube 2048 aus der Fundstelle Zamiechów 9, Kr. Jarosław. Grundriss und Profil

Obiekt miał głębokość 2,04 m, a na poziomie 250 cm (od stropu humusu) osiągnął wymiary 2,9–2,72 m i miał nieregularny kształt (ryc. 2).

Jama 2048 jest obiektem trapezowatym w profilu z warstwowanym wypełniskiem i warstwowaną niecką stropową. Taki kształt profilu jest wynikiem procesów postdepozycyjnych. W efekcie zaprzestania użytkowania jamy doszło do jej samoczynnego wypełnienia i wytworzenia się niecki, która znajduje się bezpośrednio nad pierwotnie trapezowatą częścią jamy (S. Kadrow 1991, s. 29).

W jamie wydzielono jedenaście warstw pylastych i dwa wtręty calcowe, w tym cztery warstwy w niecce zasypiskowej i siedem w trapezowatej części jamy. Stropowa warstwa niecki zasypiskowej miała miąższość 0,9 m i była pierwszą z zauważonych na powierzchni warstw. Była czarna i zalegała bezpośrednio nad pozostałymi warstwami niecki zasypiskowej. Warstwa o zabarwieniu jasnobrązowym i miąższości ok. 0,1 m wydzielala się w ramach warstwy o barwie ciemnobrązowej, której miąższość wynosiła maksymalnie 0,4 m. Poniżej nich zalegała warstwa o zabarwieniu ciemnoszarym i miąższości ok. 0,3 m.

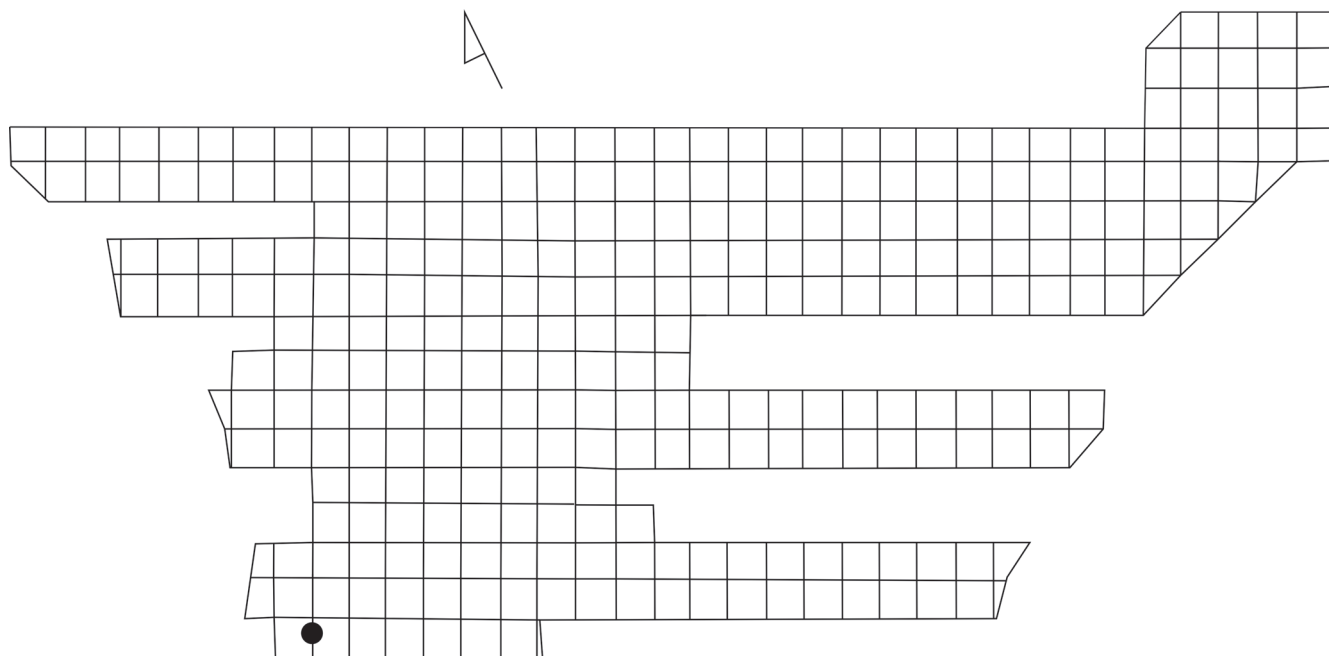
Ryc. 3. Schemat cech metrycznych dla obiektów trapezowatych kultury mierzanowickiej (w oparciu o S. Kadrow 1991, s. 23, Ryc. 10: h), gdzie: d1 – średnica stropu części nieckowatej; d2 – średnica stropu części trapezowatej; d3 – średnica spągu części trapezowatej; h1 – wysokość jamy ($h1=h2+h3$); h2 – wysokość części nieckowatej; h3 – wysokość części trapezowatej

Abb. 3. Schema der metrischen Merkmale für die trapezförmigen Objekte der Mierzanowice-Kultur (nach S. Kadrow 1991, S. 23, Abb. 10:h), wo: d1 – Durchmesser der Decke muldenförmigen Teils; d2 – Durchmesser der Decke trapezförmigen Teils; d3 – Durchmesser der Sohle trapezförmigen Teils; h1 – Grubenhöhe ($h1=h2+h3$); h2 – Höhe muldenförmigen Teils; h3 – Höhe trapezförmigen Teils

Pierwszą z warstw wypełniających trapezowatą część obiektu była warstwa o zabarwieniu ciemnobrązowym i maksymalnej miąższości 0,2 m. Bezpośrednio pod nią wyróżnić można dwa bliźniacze kliny rozmieszczone równomiernie na dwóch skrajnych bokach cięcia profilowego. Warstwy te miały barwę brązową. Ich miąższość wynosiła maksymalnie 0,3–0,4 m

w najszerszych miejscach. Rozdzielały one dwie kolejne warstwy. Poniżej klinów o barwie brązowej znajdowały się jaśniejsze wytrącenia barwy brunatno-żółtej.

Warstwa spągowa części trapezowatej miała maksymalną miąższość 0,7 m. Z uwagi na brak opisu i dokumentacji fotograficznej nie można określić jej barwy. W jej obrębie

Ryc. 4. Zamiechów, stan. 9, pow. Jarosław, woj. podkarpackie. Lokalizacja jamy 2048 w obrębie stanowiska

Abb. 4. Zamiechów, Fst. 9, Kr. Jarosław, Woj. Karpatenvorland. Lokalisierung der Grube 2048 im Bereich der Fundstelle

wydzielono wspomniane wcześniej wytrącenia oraz kolejne cztery warstwy mające charakter wytrąceń o miąższości nie większej niż 0,1 m i szerokości maksymalnie 1,1 m. Warstwa zalegająca poniżej prawego wytrącenia miała ciemnobrązowe zabarwienie, warstwa przylegająca do dna obiektu miała barwę czarną, a warstwy znajdujące się ponad nią były jasnobrązowe.

S. Kadrow, analizując obiekty ziemne na stanowisku Iwanowice-Babia Góra, określił podstawowe cechy metryczne dla obiektów trapezowatych (ryc. 3). Za takie uznał on średnicę spągu (d2) i wysokość części trapezowatej (h3). Wynika to z faktu, że te właśnie części jamy trapezowatej z największym prawdopodobieństwem oddają postać jamy u kresu jej użytkowania, gdyż w najmniejszym stopniu narażone one były na procesy destrukcyjne. Do cech metrycznych trapezów, autor ów zaliczył również średnicę stropu niecki zasypiskowej (d1), jej wysokość (h2), średnicę dna jamy (d3) oraz jej wysokość (h1) (ryc. 3). Według S. Kadrowa, rozkład tych zmiennych pozwala określić najczęściej spotykane wymiary obiektów trapezowatych. Dla Iwanowic obliczono średnie wartości dla podstawowych cech metrycznych jam mierzanowickich. Wartość zmiennej d2 wynosi tam 1,5 m, d3–2,3 m, zaś dla zmiennej h3 jest to 1,2 m. Ta analiza wykazała, że jamy trapezowate o war-

stwowanym wypełnisku są najbardziej zestandaryzowanymi typami obiektów dla Iwanowic (S. Kadrow 1991, s. 21–23).

W przypadku jamy 2048 z Zamiechowa nie istnieje możliwość porównania jej z innymi obiektami tego typu ze stanowiska, gdyż jest ona jedyną jamą trapezowatą zawierającą materiał ceramiczny kultury mierzanowickiej jaką zarejestrowano. Tym samym nie można obliczyć tutaj średnich wartości cech metrycznych dla jam trapezowatych z omawianego stanowiska. Nie można również mówić tutaj o jakiegokolwiek standaryzacji obiektów ziemnych kultury mierzanowickiej. Istnieje jedynie możliwość odniesienia do średnich wartości cech metrycznych obiektów trapezowatych z Iwanowic-Babiej Góry. Wartości podstawowych cech metrycznych dla jamy 2048 wynoszą kolejno: d2–2,3 m, d3–2,8m, zaś h3–0,9m. Pozwala to stwierdzić, że tylko wysokość części trapezowatej (H3) w niewielkim stopniu odbiega od średniej z Iwanowic. Pozostałe podstawowe cechy metryczne (d2 i d3) znacznie przewyższają tę średnią. Nie oznacza to jednak, że jama ta w znacznym stopniu odbiega od normy. Na taki, a nie inny stan rzeczy wpływ mogła mieć specyfika stanowiska, czy odmiennosc procesów destrukcyjnych.

INWENTARZ JAMY

Rozkład materiału w jamie przedstawia tabela I. Pokazuje ona, że największa ilość materiału znajduje się przy dnie obiektu (zarówno pod względem wagowym, ilościowym, jak i wielkości fragmentów). Im bliżej stropu jamy tym mniejsza ilość materiału. Po skorelowaniu tego z rzutem profilowym można zauważyć, że największa ilość materiału znajduje się w trapezowatej części obiektu. Wydaje się więc, że jest to partia obiektu w najmniejszym stopniu narażona na destrukcję

zarówno w czasie użytkowania, jak i w efekcie procesów post-depozycyjnych. Mniejsza ilość bardziej rozdrobnionego materiału znajduje się najbliżej stropu nieckowatej części obiektu. Stan zachowania źródeł ruchomych wynika zapewne z większego wpływu różnego rodzaju czynników klimatycznych ale również z procesów jakie miały miejsce na etapie wypełniania się niecki zasypiskowej.

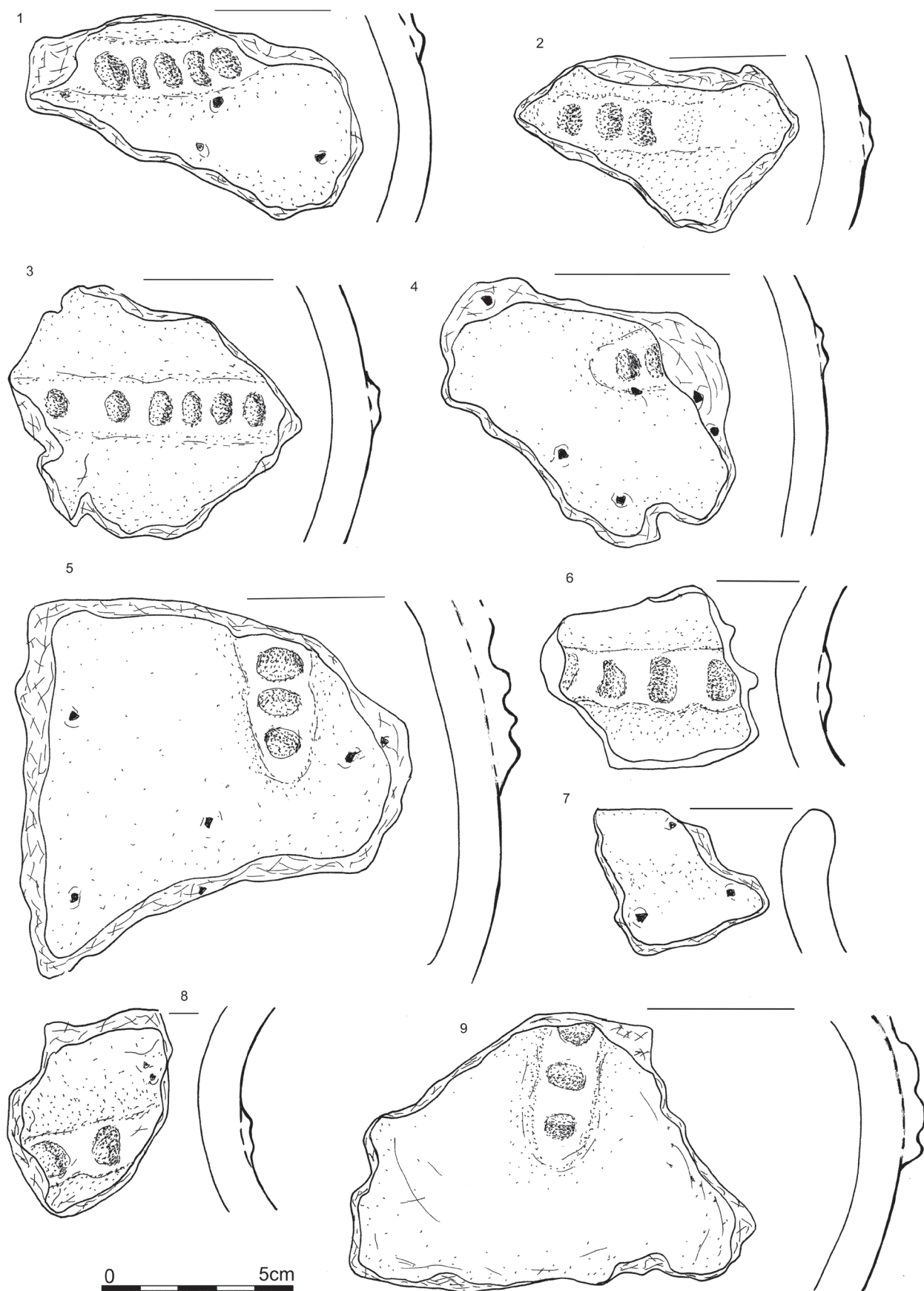
Tabela 1

Frekwencja ilości, wagi, grubości ścianek i wielkości fragmentów ceramiki mierzanowickiej ze stanowiska Zamiechów 9; pow. Jarosław, woj. podkarpackie

Tabelle 1

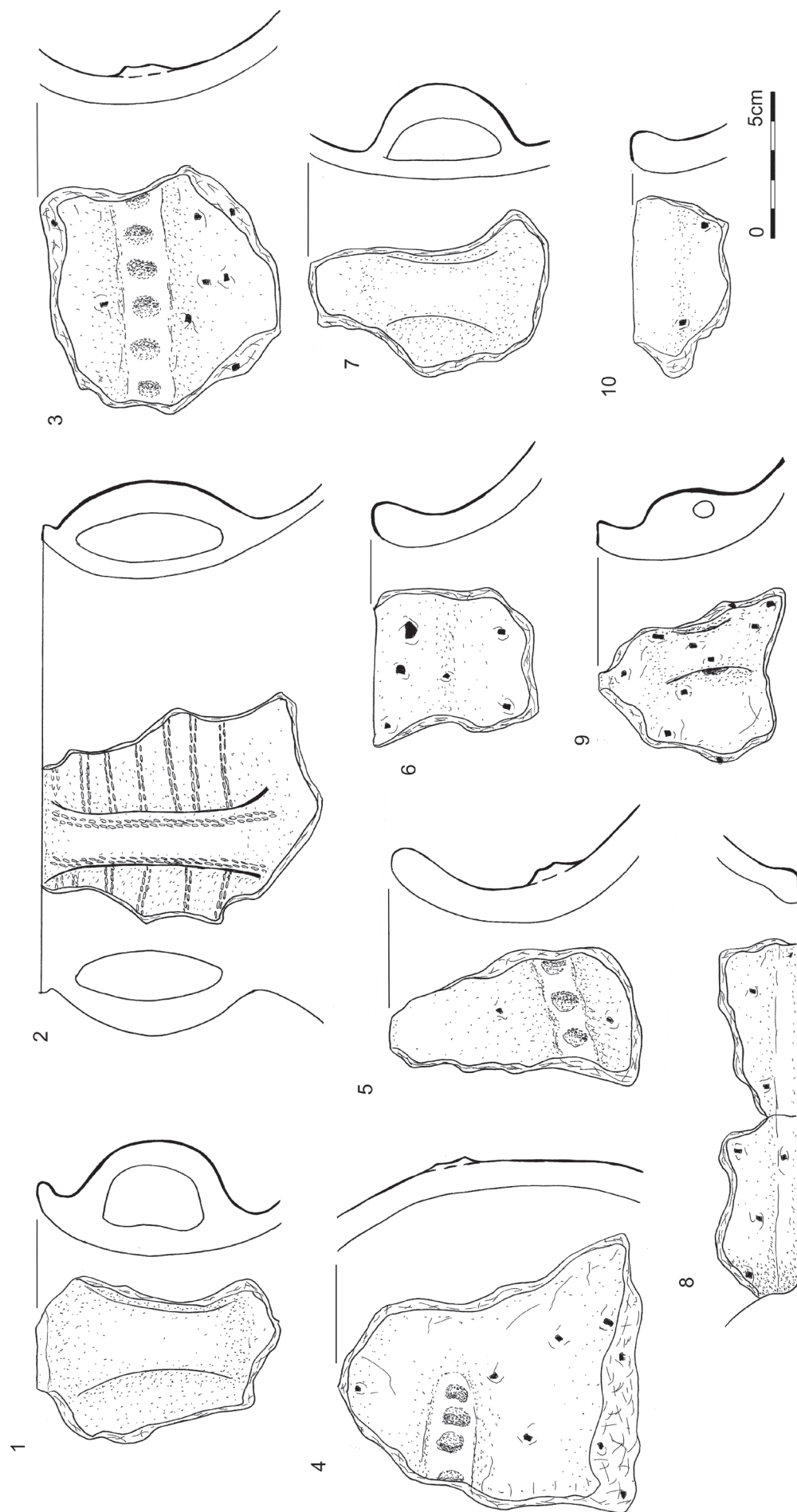
Frequenz der Zahl, des Gewichts, der Wandmächtigkeit und der Größe der Mierzanowice- Keramikfragmente aus der Fundstelle 9 in Zamiechów

Lp.	Jednostka eksploracyjna	Waga (kg)	Ilość (szt.)	Grubość ścianek naczyń (mm)																	Wielkość fragmentów naczyń (cm)					
				4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	>20	0-1	1-2	2-4	4-6	6-9	>9
1	20-30 (60-70)	0,132	14		2	2	2	2	3	2	1										3	4	7			
2	60-70 (110-120)	0,076	5			1	3		1												1	2	1	1		
3	100-110 (140-150)	0,044	5			1	1	1		1				1							2	1	2			
4	130-140 (180-190)	0,134	6		2			1	1		1	1										1	1	4		
5	170-180 (220-230)	1,304	28					3	2	14	3	1	2	3								1	14	10	3	
6	210-220 (260-270)	3,892	94			2	3	1	20	36	16	14	1		1							14	44	18	17	

Tabl. I. Zamechów, stan. 9, pow. Jarosław, woj. podkarpackie. Materiał ceramiczny z jamy 2048: 1, 3, 4, 5, 7 – gł. 210–220 (260–270); 2, 6, 8, 9 – gł. 170–180 (220–230)

Taf. I. Zamechów, Fst. 9, Kr. Jarosław, Woj. Karpatenvorland. Keramikmaterial aus der Grube 2048: 1, 3, 4, 5, 7 – Tiefe 210–220 (260–270); 2, 6, 8, 9 – Tiefe 170–180 (220–230)

Tabl. II. Zamiechów, stan. 9, pow. Jarosław, woj. podkarpackie. Materiał ceramiczny z jamy 2048: 1, 2, 3, 4, 7 – gł. 210–220 (260–270); 5, 6 – gł. 130–140 (180–190); 8 – gł. 170–180 (220–230); 9 – gł. 60–70 (110–120); 10 – gł. 210–220 (260–270)

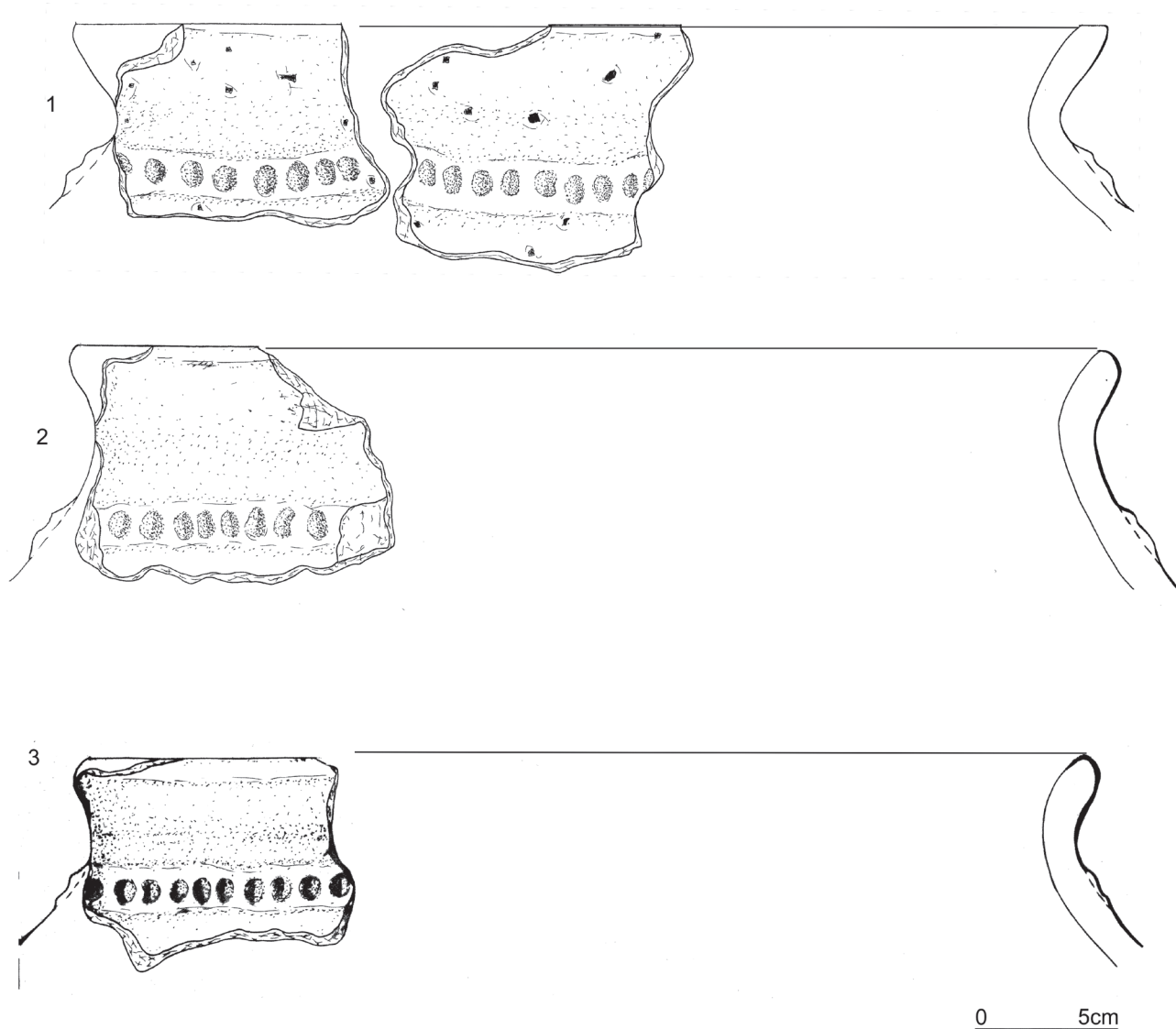
Taf. II. Zamiechów, Est. 9, Kr. Jarosław, Woj. Karpatenvorland. Keramikmaterial aus der Grube 2048: 1, 2, 3, 4, 7 – Tiefe 210–220 (260–270); 5, 6 – Tiefe 130–140 (180–190); 8 – Tiefe 170–180 (220–230); 9 – Tiefe 60–70 (110–120); 10 – Tiefe 210–220 (260–270)

W obiekcie zarejestrowano ogółem 152 fragmenty ceramiki, 118 fragmentów kości zwierzęcych, 1 kamień, fragment rogu oraz 1 ząb zwierzęcy. Rozmieszczenie zabytków ceramicznych w jamie było nierównomierne (tab. 1).

1. Poziom 60–70 cm: czternaście niewielkich, nieokreślonych morfologicznie fragmentów ceramiki cienko- i grubościennych, o nierównej wewnętrznej i zewnętrznej powierzchni; przełom jednobarwny, warstwowany; w masie ceramicznej zaobserwowano dużą ilość drobnoziarnistej, średnioziarnistej i gruboziarnistej domieszki miki i czarnego tłucznia kamiennego, a także tłucznia ceramicznego;
2. Poziom 110–120 cm: pięć fragmentów ceramiki;
 - trzy niewielkie, nieokreślone morfologicznie, cienkościennie fragmenty ceramiki o nierównych powierzchniach, jednobarwnym i jednolitym przełomie; w masie ceramicznej mała ilość drobnoziarnistej domieszki mineralnej;
 - niewielki, nieokreślony morfologicznie fragment ceramiki o grubości ścianek 6 mm oraz fragment wylewu z uchem o średniej grubości ścianek 9 mm; oba fragmenty posiadały nierówne powierzchnie oraz dwubarwny, warstwowany przełom; w masie ceramicznej zarejestrowano dużą ilość drobnoziarnistej, średnioziarnistej i gruboziarnistej domieszki piasku, miki, czarnego tłucznia kamiennego oraz tłucznia ceramicznego;
3. Poziom 140–150 cm: pięć niewielkich, nieokreślonych morfologicznie, grubościennych fragmentów ceramiki o nierównych powierzchniach oraz jednobarwnym, jednolitym (cztery fragmenty) i warstwowanym (jeden fragment) przełomie; masa ceramiczna zawierała średnią ilość drobnoziarnistej, średnioziarnistej i gruboziarnistej domieszki miki, piasku, czarnego tłucznia kamiennego i sporadycznie białego tłucznia kamiennego oraz tłucznia ceramicznego;
4. Poziom 180–190 cm: sześć fragmentów ceramiki:
 - dwa nieokreślone morfologicznie niewielkie fragmenty ceramiki i jeden nie zdobiony fragment wylewu (tabl. II, 6) prawdopodobnie garnka o nieokreślonej średnicy; grubości ścianek: ok. 11 mm o nierównych i spękanych powierzchniach; przełom jednobarwny, warstwowany; w masie ceramicznej zarejestrowano dużą ilość drobnoziarnistej, średnioziarnistej i gruboziarnistej domieszki miki, piasku, czarnego tłucznia kamiennego, białego tłucznia kamiennego;
 - fragment wylewu prawdopodobnie garnka o nieokreślonej średnicy zdobiony odciskami palcowymi umieszczonymi na listwie plastycznej (tabl. II, 5); grubość ścianek wynosiła 12 mm, a powierzchnie były równe i wygładzone; przełom jednobarwny, warstwowany; w masie ceramicznej niewielka ilość drobnoziarnistej domieszki mineralnej;
 - dwa nieokreślone morfologicznie fragmenty ceramiki o nierównych powierzchniach i dwubarwnym, nieostrym, warstwowanym przełomie; grubość ścianek wynosiła odpowiednio 5 i 12 mm; w masie ceramicznej zarejestrowano dużą ilość drobnoziarnistej, średnioziarnistej i gruboziarnistej domieszki białego i czarnego tłucznia kamiennego oraz niewielką ilość tłucznia ceramicznego;
5. Poziom 220–230 cm: 28 fragmentów ceramiki;
 - dziewięć fragmentów ceramiki w tym jeden nieokreślony morfologicznie fragment naczynia zdobiony odci-

skami palcowymi umieszczonymi na poziomej listwie plastycznej (tabl. I, 8) i osiem nieokreślonych morfologicznie, nie zdobionych fragmentów ceramiki o średniej grubości ścianek ok. 10 mm, nierównych powierzchniach, dwubarwnym, warstwowanym przełomie i dużej ilości drobnoziarnistej, średnioziarnistej i gruboziarnistej domieszki miki, piasku, czarnego tłucznia kamiennego oraz tłucznia ceramicznego i sporadycznie białego tłucznia kamiennego;

- dwa fragmenty dna tego samego naczynia o średnicy 14 cm, grubości ścianek od 7 do 11 mm, nierównych powierzchniach, jednobarwnym i jednolitym przełomie, średniej ilości drobnoziarnistej, średnioziarnistej i gruboziarnistej domieszki miki, piasku, czarnego tłucznia kamiennego oraz tłucznia ceramicznego oraz niewielka ilość białego tłucznia ceramicznego (tabl. II, 8);
 - 17 fragmentów ceramiki w tym 12 nieokreślonych morfologicznie fragmentów o średniej grubości ścianek ok. 10 mm, a także dwa duże fragmenty części wylewowych prawdopodobnie dwóch garnków o średnicy 36 cm (tabl. III, 2, 3) zdobionych poniżej szyjki rzędami odcisków palcowych umieszczonych na poziomych listwach plastycznych o średniej grubości ścianek ok. 14 mm oraz 2 niewielkie fragmenty zdobione rzędami odcisków palcowych umieszczonych na poziomych listwach plastycznych (tabl. I, 2, 6) o grubości ścianek 13 mm i jeden fragment brzusca zdobiony rzędem odcisków palcowych umieszczonych na pionowej listwie plastycznej (tabl. I, 9) o grubości ścianek 10 mm; powyższe fragmenty posiadały nierówną, lekko porowatą powierzchnię zewnętrzną i lekko wygładzaną powierzchnię wewnętrzną, dwubarwny, nieostry, warstwowany przełom oraz dużą ilość średnioziarnistej i gruboziarnistej domieszki czarnego tłucznia kamiennego oraz niewielka ilość takiego samego białego tłucznia kamiennego, a także niewielką ilość drobnoziarnistej domieszki miki i piasku;
6. Poziom 210–220 (260–270); 94 fragmenty ceramiki:
 - cztery fragmenty, prawdopodobnie części brzusca, zdobione rzędami odcisków palcowych umieszczonych na poziomych listwach plastycznych (tabl. I, 1, 3, 4; II, 4) o grubości ścianek 10 mm oraz jeden fragment brzusca zdobiony rzędem odcisków palcowych umieszczonych na pionowej listwie plastycznej o ściankach grubości 11 mm (tabl. I, 5) i dwa fragmenty części wylewowych dwóch naczyń prawdopodobnie garnkowatych, zdobione ornamentem dołka palcowego na poziomej listwie plastycznej umieszczonej poniżej przejścia szyjki w brzusiec, tego samego naczynia o średnicy 36 cm, o grubości ścianek od 11 do 14 mm, nierównych, lekko spękanych powierzchniach, dwubarwnym, warstwowanym przełomie oraz dużej ilości średnioziarnistej i gruboziarnistej domieszki czarnego i białego tłucznia kamiennego oraz niewielkiej ilości drobnoziarnistej domieszki miki i piasku;
 - dwa niewielkie fragmenty części wylewowych dwóch naczyń, być może garnków (tabl. I, 7; II, 10), o grubości ścianek ok. 12 mm, nierównej powierzchni z zarysowaną na niej siateczką spękań, dwubarwnym, trójwarstwowym przełomem oraz dużą ilością drobnoziar-

Tabl. III. Zamiechów, stan. 9, pow. Jarosław, woj. podkarpackie. Materiał ceramiczny z jamy 2048: 1 – gł. 210–220 (260–270); 2,3 – gł. 170–190 (220–230)

Taf. III. Zamiechów, Fst. 9, Kr. Jarosław, Woj. Karpatenvorland. Keramikmaterial aus der Grube 2048: 1 – Tiefe 210–220 (260–270); 2, 3 – Tiefe 170–190 (220–230)

nistej, średnioziarnistej i gruboziarnistej domieszki białego i czarnego tłucznia kamiennego, a także tłucznia ceramicznego;

- 61 nieokreślonych morfologicznie, niezdobionych fragmentów ceramiki o średniej grubości ścianek ok. 10 mm, nierównych, lekko spękanych powierzchniach, dwubarwnym, nieostрым, warstwowanym przełomie i dużej ilości średnioziarnistej i gruboziarnistej domieszki czarnego i białego tłucznia kamiennego oraz niewielkiej ilości drobnoziarnistej domieszki miki i piasku;
- niezdobiony, nieokreślony morfologicznie fragment ceramiki z uszkiem (tabl. II, 7) o nierównych, ciemnoszarych powierzchniach i jednobarwnym, warstwowanym przełomie ze średnią ilością drobnoziarnistej i średnioziarnistej domieszki miki, tłucznia kamiennego i tłucznia ceramicznego, grubość ścianek wynosiła od 7 do 11 mm;
- niezdobiony fragment, części wylewowej prawdopodobnie kubka lub dzbanka, z uchem umocowanym pod wylewem (tabl. II, 1) o nieznanej średnicy, grubości

ścianek od 7 do 10 mm, nierównych powierzchniach, jednobarwnym przełomie i małej ilości drobnoziarnistej domieszki miki i średnioziarnistej tłucznia kamiennego;

- fragment części wylewowej amfory o średnicy 18 cm, zdobionej sześcioma poziomymi pasmami sznura dwudzielnego, z uchem taśmowatym zdobionym dwoma pionowymi rzędami sznura dwudzielnego (tabl. II, 2), o grubości ścianek 10 mm, nierównych powierzchniach barwy ciemnoszarej, jednobarwnym i jednolitym przełomie oraz małej ilości drobnoziarnistej domieszki mineralnej w tym miki;
- 20 nieokreślonych morfologicznie i niezdobionych fragmentów ceramiki i nieokreślony fragment zdobiony pionowym rzędem odcisków palcowych umieszczonych na listwie plastycznej (tabl. II, 3) o średniej grubości ścianek ok. 8 mm, nierównej powierzchni, dwubarwnym przełomie oraz dużej ilości drobnoziarnistej, średnioziarnistej i gruboziarnistej domieszki czarnego i białego tłucznia kamiennego, miki, a także tłucznia ceramicznego.

ANALIZA MORFOLOGICZNA

Pozyskane w trakcie eksploracji jamy 2048 fragmenty ceramiki poddano próbie rekonstrukcji. Nie udało się odtworzyć całych form, a jedynie ich niektóre partie. Dzięki temu można stwierdzić, że większość z opisywanych tutaj fragmentów ceramiki pochodzi z trzech dość dużych (średnica wylewu 36 cm) naczyń, prawdopodobnie w typie garnka. Niemożliwa była do ustalenia wysokość tych naczyń. Fragmenty części wylewowych zdobione były ornamentem dołka palcowego umieszczanym na poziomych listwach plastycznych. Wydaje się, że naczynia te na brzuscu posiadały ten sam typ zdobienia, zarówno w układzie poziomym jak i pionowym (tabl. III, 1, 2, 3). Zarejestrowano również fragment wylewu kolejnego (prawdopodobnie) garnka w tym samym typie, w przypadku którego nie udało się ustalić średnicy wylewu (tabl. II, 5) oraz trzy kolejne fragmenty części wylewowych naczyń prawdopodobnie garnkowatych. Niewykluczone, że są tutaj też inne formy morfologiczne (tabl. II, 6, 10; I, 7).

Również tylko częściowo udało się zrekonstruować przydenną partię kolejnego naczynia o nieokreślonej morfologii. Niemożliwe było powiązanie tej części z pozostałymi materiałami, aczkolwiek technologicznie odpowiada on opisanym wcześniej trzem garnkom i liczny fragmentom zdobionym rzędami od-

cisków palcowych na listwach plastycznych. W związku z tym niewykluczone jest, że stanowi ona dno jednego z tych naczyń.

W jamie 2048 odnotowano również cztery fragmenty ceramiki z uchem w tym jeden zdobiony ornamentem sznura. Pierwszy z nich (tabl. II, 1) był fragmentem części wylewowej o nieokreślonej średnicy. Nie posiadał żadnych zdobień. Drugi (tabl. II, 2) reprezentował część wylewową naczynia prawdopodobnie w typie amfory o średnicy wylewu wynoszącej 18 cm. Zdobiony był sześcioma poziomymi rzędami sznura dwudzielnego, które biegły naokoło naczynia, oraz dwoma kolejnymi rzędami sznura, które umieszczone były pionowo na bocznych krawędziach ucha. Trzecie ucho (tabl. II, 7) nie miało zdobień i stanowiło fragment nieokreślonego naczynia. Jego fragmentaryczność nie pozwala przypisać go jednoznacznie do żadnej konkretnej formy, zapewne było fragmentem naczynia w typie kubka, amfory lub dzbanu. Podobną sytuację zaobserwowano w przypadku czwartego fragmentu (tabl. II, 9), z tą różnicą, że mamy tu do czynienia z częścią wylewową, aczkolwiek z powodu zbyt małych rozmiarów niemożliwe jest odtworzenie średnicy wylewu tego naczynia. Dodatkowo czwarte uszko w przeciwieństwie do trzech poprzednich, które zostały dolepione to trzonu naczynia, było prawdopodobnie przekłute.

ANALIZA TECHNOLOGICZNA

Analiza technologii ceramiki z jamy 2048 wykazała, że niemal wszystkie znajdujące się w niej materiały odpowiadają grupie B2 oraz jej podgrupie zawierającej domieszkę tłucznia ceramicznego (według tabeli technologicznej ceramiki kultury mierzanowickiej ze stanowiska Iwanowice-Babia Góra (S. Kadrow 1991, tab. 7)). Podgrupa ta na razie nie została jeszcze szerzej scharakteryzowana, ale z całą pewnością zaliczają się do niej materiały ze stanowiska Pawłosiów 52, pow. jarosławski. Główną cechą tej podgrupy jest obecność w masie ceramicznej

tłucznia ceramicznego o różnej granulacji, któremu towarzyszą, razem lub w różnych kombinacjach, tłuczeń kamienny barwy czarnej oraz białej, a także w różnych proporcjach mika, piasek i żwir. Zarejestrowano również kilka fragmentów ceramiki odpowiadających technologii grupy A1a według S. Kadrowa.

Ilościowo dominuje ceramika w technologii grupy B2. Następnie, najliczniejszy jest materiał podgrupy grupy B2 z domieszką tłucznia ceramicznego, a zupełnie sporadycznie występuje ceramika w technologii A1a.

CHRONOLOGIA WZGLĘDNA

Analizując technologię i morfologię materiałów ceramicznych z jamy 2048 można określić w przybliżeniu chronologię względną obiektu. Zarówno formy naczyń, jak i typy zdobień wydają się umiejscawiać ten materiał w klasycznej fazie kultury mierzanowickiej. Podobnie ma się sprawa z technologią, aczkolwiek nowością na tym terytorium jest obecność domieszki

tłucznia ceramicznego. Faza klasyczna datowana jest na około 2050–1950/1900 BC (S. Kadrow, J. Machnik 1997, s. 55–80), a więc w tym przedziale czasowym można umieścić jamę 2048. Brak jest niestety datowań radiowęglowych dla tego obiektu, co nie pozwala ustalić chronologii absolutnej.

WNIOSKI

Podsumowując, obiekt 2048 ze stanowiska Zamiechów 9 jest przykładem typowej jamy trapezowatej kultury mierzanowickiej z warstwowanym wypełniskiem. Co prawda odbiega nieco od typowych obiektów trapezowatych z Iwanowic – Babiej Góry, jednak nie ma możliwości prześledzenia większej

próby takich jam z Zamiechowa. Niemożliwe jest więc wyliczenie typowych cech metrycznych dla jam trapezowatych kultury mierzanowickiej z tego stanowiska. Jama ta zapewne związana jest z klasyczną fazą rozwoju interesującej nas kultury i najprawdopodobniej była jamą zasobową.

WYKAZ CYTOWANEJ LITERATURY

Kadrow S.

1991 *Iwanowice, stanowisko Babia Góra. Część I – Rozwój przestrzennej osady z wczesnego okresu epoki brązu*, Kraków.

Kadrow S., Machnik J.

1997 *Kultura mierznowicka. Chronologia, taksonomia i rozwój przestrzenny*, Kraków.

Joanna Nowak

Eine Grube der Mierzanowice- Kultur aus der multikulturellen Siedlung in Zamiechów, Fst. 9, Kr. Jarosław

Zusammenfassung

Die in dem vorliegenden Beitrag behandelte Grube 2048 wurde an der Fundstelle Nr.9 in Zamiechów (Kr. Jarosław) 2010, während der Rettungsgrabungen im Vorfeld des Autobahnbaus registriert. Sie hatte eine für die Mierzanowice-Kultur typische Trapezform und geschichtete Verfüllung mit einer Zuschüttungsmulde (Abb. 2). Ihre metrischen Merkmale weichen nur ein wenig von diesen der trapezförmigen Gruben ab, die aus der Mierzanowice- Siedlung in Iwanowice- Babia Góra bekannt sind.

In der Verfüllung registrierte man 152 Keramikfragmente, 118 Knochen, ein Hornfragment, einen Tierzahn und einen Stein. Die Verteilung des Materials weist eine große Ungleichmäßigkeit, mit der Konzentration des Materials auf der Sohle der trapezförmigen Grube. In technologischer Hinsicht kann man das Material aus Zamiechów in die auf der Basis der Materialien aus Iwanowice gebildete Gruppe B2 und in

ihre Untergruppen einordnen, deren Grundmerkmal die Anwesenheit der Schamotte in der keramischen Masse ist.

Die Rekonstruktion des gewonnenen Materials ließ feststellen, dass es sich hier um die Fragmente von 3 großen Topfgefäßen (Durchmesser der Mündung beträgt 36cm), die mit Fingertupfreiheiten auf den waagerechten oder senkrechten plastischen Leisten verziert wurden (Taf. 1, 2:3, 2:4, 2:5, 3), wie auch die Fragmente von einer Henkelamphore (Durchmesser ca.18cm), die am Hals mit dem waagerecht und am Henkel mit dem senkrecht verlaufenden Ornament eines zweiteiligen Schnurs verziert wurde, handelt (Taf. 2:3).

Die Analysen des keramischen Materials lassen die Grube 2048 ziemlich sicher in die klassische Phase der Mierzanowice Kultur datieren. Das Fehlen der Radiokarbon – Datierung für dieses Objekt erlaubt leider nicht, seine Chronologie näher zu bestimmen.